

پژوهش‌های راهبردی امنیت و نظم اجتماعی

سال اول، شماره سوم، پاییز ۱۳۹۱

دریافت: ۹۱/۴/۲۵ پذیرش: ۹۱/۱۱/۱۵

صص ۸۰-۶۳

بررسی رابطه احساس بی‌نظمی و احساس ناامنی در بین شهروندان یاسوج^۱

سیروس احمدی، استادیار گروه علوم اجتماعی دانشگاه یاسوج*

علیرضا عادل، کارشناس ارشد حقوق، فرماندهی انتظامی کهگیلویه و بویراحمد

راضیه امیری، دانشجوی کارشناسی ارشد جامعه‌شناسی

چکیده

پژوهش حاضر با استفاده از نظریه پنجره شکسته، به بررسی رابطه بین احساس بی‌نظمی و احساس ناامنی در بین شهروندان یاسوج پرداخته است. روش به کار رفته در این پژوهش، روش پیمایشی بوده است. جامعه آماری، کلیه شهروندان بالاتر از ۱۸ سال در شهر یاسوج بوده‌اند که در همین راستا ۴۸۲ نفر به عنوان نمونه تعیین و با استفاده از روش نمونه‌گیری خوشه‌ای چند مرحله‌ای، انتخاب شدند. ابزار تحقیق، پرسشنامه پژوهشگر ساخته بود که برای تعیین اعتبار آن از اعتبار سازه، به کمک تکنیک تحلیل عاملی، و برای تعیین پایایی، از همابستگی درونی به روش آلفای کرونباخ، استفاده گردید. نتایج توصیفی پژوهش نشان داد که احساس ناامنی در بین شهروندان یاسوجی بالاست. به علاوه، احساس بی‌نظمی نیز در بین شهروندان بالاست. نتایج تحلیلی تحقیق نشان داد احساس بی‌نظمی بر احساس ناامنی تأثیر مثبت و مستقیم دارد و طی آن هر چه میزان احساس بی‌نظمی نیز بیشتر می‌شود، احساس ناامنی بیشتر می‌شود. تبیین احساس ناامنی بر اساس بی‌نظمی با استفاده از مدل معادله ساختاری، نشان داد مدل تحقیق، دارای برازش مطلوبی است و با داده‌های تجربی مورد استفاده، سازگاری و توافق دارد. ضریب علی بی‌نظمی، بر روی احساس امنیت ۰/۸۳ بود که با توجه به مقدار تی (t=۱۳/۳) و سطح معناداری (Sig=۰/۰۰۰) این ضریب، معنادار بود. به علاوه، ضریب تعیین بیانگر آن بود که احساس بی‌نظمی قادر است ۶۸ درصد از تغییرات متغیر وابسته احساس امنیت را تبیین کند.

واژه‌های کلیدی: احساس ناامنی، احساس بی‌نظمی، پنجره شکسته، یاسوج

^۱ این مقاله برگرفته از طرح پژوهشی با همین عنوان است که با حمایت نیروی انتظامی استان کهگیلویه و بویر احمد انجام شده است.

مقدمه

جامع، کمتر بررسی شده است. استان کهگیلویه و بویر احمد به لحاظ احساس امنیت در رتبه هفدهم کشوری قرار دارد، به گونه‌ای که احساس ناامنی در آن، معضلی اجتماعی است (مرکز افکار سنجی نیروی انتظامی، ۱۳۸۹) به علاوه، بی‌نظمی نیز در آن شیوع فراوانی دارد (احمدی، ۱۳۹۰؛ میرفردی، ۱۳۸۹). با این تفصیل، هدف اساسی پژوهش حاضر این است که مشخص کند اولاً، میزان احساس ناامنی در بین شهروندان یاسوجی به چه میزان است و ثانیاً، بی‌نظمی چه تأثیری بر احساس ناامنی دارد.

تحقیقات پیشین

نوروزی و فولادی‌سپهر (۱۳۸۸)، در پژوهشی به بررسی احساس امنیت اجتماعی زنان ۲۹-۱۵ ساله شهر تهران پرداختند و نشان دادند متغیرهای احساس امنیت محل سکونت، پایگاه اقتصادی و اجتماعی و احساس نظم اجتماعی، تأثیری مثبت بر احساس امنیت اجتماعی زنان دارند. سراج زاده و گیلانی در پژوهشی به بررسی رابطه بی‌سازمانی اجتماعی و ترس از جرم در تهران پرداختند و با انتخاب ۳۰۰ نفر در مناطق ۳ و ۱۲ نشان دادند که ترس از جرم در بین ساکنان منطقه ۱۲ بیشتر از ساکنان منطقه ۳ است. به علاوه، بی‌نظمی به عنوان یکی از ابعاد بی‌سازمانی اجتماعی با ترس از جرم رابطه معناداری دارد. علی‌خواه و ربیعی (۱۳۸۵) در پژوهشی به بررسی ترس زنان از جرم در فضاهای عمومی پرداختند و با انتخاب ۸۰۰ نفر در مناطق بیست و دو گانه شهر تهران نشان دادند حدود نیمی از زنان به هنگام تردد در شهر احساس ناامنی می‌کنند. همچنین، زنانی که در محله شان، ساختمان‌ها و خانه‌های نیمه متروکه کمتر وجود دارد، ترسشان از جرم کمتر است. امیرکافی (۱۳۸۷) در پژوهشی که از نوع تحلیل ثانویه است، با استفاده از داده‌های طرح بررسی میزان امنیت اجتماعی از دیدگاه شهروندان تهرانی (۱۳۸۲) که توسط مرکز افکار سنجی

نامنی به عنوان هراس از تهدید و مخاطره (موریس^۱، ۱۹۷۰)، یکی از دغدغه‌های اساسی انسان به ویژه در دوران معاصر است و به همین علت، دولت‌ها اولویت خاصی برای کاهش آن قائل هستند. ناامنی، در سطح فردی باعث اختلال در آرامش افراد و در سطح اجتماعی باعث اختلال در توسعه می‌شود، زیرا فعالیت‌های اقتصادی مستلزم امنیت هستند. ناامنی به دو شکل واقعی و احساسی تجلی می‌یابد و معمولاً وجه احساسی آن مهمتر است، زیرا کنش‌های فرد در جامعه به میزان احساس او از امنیت و ناامنی بستگی دارد. اگر چه امنیت واقعی در جامعه ایران در مقایسه با سایر جوامع، قابل توجه است، اما احساس ناامنی در ایران بالاست (بیات، ۱۳۸۸؛ نوروزی و فولادی‌سپهر، ۱۳۸۸). براساس داده‌های طرح بررسی میزان احساس امنیت اجتماعی (مرکز افکار سنجی دانشجویان، ۱۳۸۲) در پاسخ به این سؤال که در شهر تهران چقدر احساس امنیت می‌کنید؟ بیش از ۹۰ درصد افراد، کم و بیش احساس ناامنی می‌کنند. احساس ناامنی در ایران متأثر از عوامل متعددی است، اما همچنین می‌تواند پیوند نزدیکی با بی‌نظمی داشته باشد که به ویژه در جامعه شهری شیوع زیادی دارد (امیرکافی، ۱۳۸۷؛ رضایی، ۱۳۸۹؛ کلاتری و همکاران، ۱۳۸۴). تخلفات رانندگی رانندگان و عابرین، صف‌های به هم ریخته، نخاله‌های ساختمانی در معابر، اشغال پیاده‌روها توسط مغازه‌داران، سد معبر توسط دستفروش‌ها، نصب بدون اجازه اطلاعیه‌ها و تبلیغات بر روی در و دیوارها، اموال عمومی آسیب دیده، پارتی‌بازی و تبعیض قایل شدن بین ارباب رجوع در ادارات، برخی مصادیق بارز بی‌نظمی در زندگی روزمره هستند که در مراکز شهری به راحتی قابل مشاهده‌اند. این گونه بی‌نظمی‌ها می‌توانند احساس ناامنی را افزایش دهند (کلینگ، ۲۰۰۱) اما این رابطه به گونه‌ای

¹ Morris

شود و سریعاً جایگزین نشود، برخی ممکن است احساس کنند این ساختمان رها شده و در حال ویرانی است و به زودی سایر شیشه‌های آن ساختمان نیز شکسته خواهد شد، زیرا مجرمان فکر می‌کنند این ساختمان اهمیتی ندارد. به زودی پس از ساختمان مورد نظر، نوبت به خیابانی که ساختمان در آن قرار گرفته، می‌رسد و بعد خود شهر (ویلسون و کلینگ، ۱۹۸۲: ۳۱). فرض اصلی نظریه پنجره شکسته این است که بر خلاف آنچه تصور می‌شد که جرم، باعث بی‌نظمی و فساد می‌شود، بی‌نظمی باعث افزایش جرم و احساس ناامنی می‌گردد. مکانیزم تأثیرگذاری نیز به این صورت است که بی‌نظمی، باعث می‌شود شهروندان دچار ترس شوند و احساس کنند که کنترل اجتماعی در محله یا همسایگی، شکسته شده است. این احساس باعث می‌شود آنها هر چه بیشتر از اجتماع دوری کنند. این امر باعث می‌شود کنترل اجتماعی غیر رسمی کاهش یابد. کاهش کنترل اجتماعی غیر رسمی نیز به نوبه خود باعث می‌شود بی‌نظمی بیشتری اتفاق بیفتد. در نتیجه، وضعیتی پیش می‌آید که طی آن مجرمان احساس می‌کنند به علت ضعف کنترل اجتماعی، احتمال گیرافتادنشان پایین است و دست به رفتارهای مجرمانه می‌زنند (کلینگ و ویلسون، ۱۹۸۲: ۳۲). گسترش رفتارهای مجرمانه نیز باعث می‌شود ترس از جرم و بزه دیدگی در بین مردم بیشتر شود و بنابراین، احساس ناامنی افزایش یابد. هینکل^۴ (۲۰۰۵: ۲) نظریه پنجره شکسته را در قالب مدل زیر جمع‌بندی می‌کند.

دانشجویان انجام شده، نشان می‌دهد رابطه بین بی‌نظمی اجتماعی و احساس امنیت، معنادار، اما ضعیف است. هینکل^۱ (۲۰۰۵) در تحقیقی با عنوان تأثیر بی‌نظمی بر ترس از جرم نشان داد رابطه معناداری بین بی‌نظمی‌های مشهود و میزان ترس از جرم وجود دارد. رایبسون^۲ و همکاران (۲۰۰۳) در پژوهشی در بالتیمور به بررسی رابطه بین بی‌نظمی با ترس از جرم و رضایت از اجتماع پرداختند. این پژوهش که در طی دو مرحله و با فاصله زمانی دو سال انجام شد، نشان داد شهروندانی که معتقدند بی‌نظمی در سطح بالایی است، رضایت کمتری از اجتماع داشتند. به علاوه، شهروندانی که معتقد به وجود بی‌نظمی بودند، ترسشان از جرم بالاتر بود. با استناد به تحقیقات پیشین، اگر چه رابطه بی‌نظمی و احساس ناامنی مورد توجه قرار گرفته، اما این تحقیقات دارای دو ویژگی اساسی هستند: از یک طرف، بی‌نظمی نه به عنوان یک سازه، بلکه معمولاً به عنوان بعدی از یک سازه در نظر گرفته شده و اساساً با گویه‌هایی بسیار محدود مورد سنجش قرار گرفته است. از طرف دیگر، احساس ناامنی نیز بندرت به صورت سازه‌ای جامع مورد نظر بوده؛ به گونه‌ای که حتی در برخی تحقیقات صرفاً با دو سؤال مورد سنجش قرار گرفته است. با این تفصیلات پژوهش حاضر کوشیده است بی‌نظمی و احساس ناامنی را در قالب دو سازه و جامعتر از تحقیقات پیشین مورد سنجش قرار دهد.

مبانی نظری

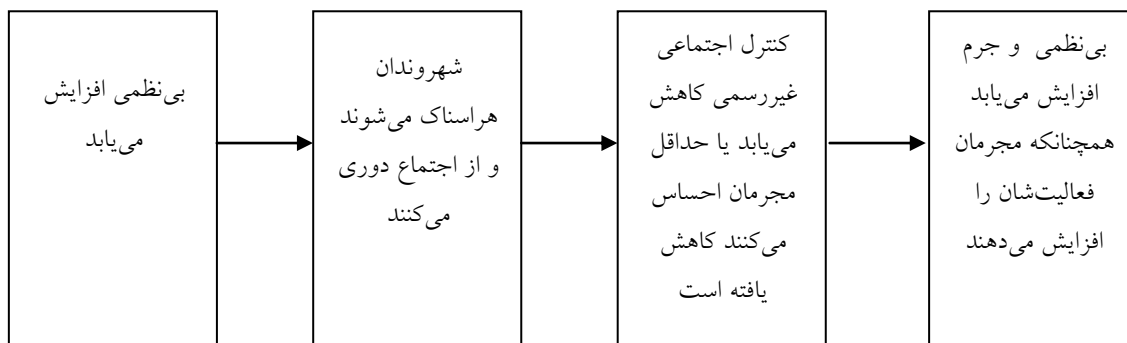
کلینک و ویلسون^۳ (۱۹۸۲) در مقاله‌ای کوتاه با طرح نظریه پنجره شکسته، کوشیده‌اند انحرافات اجتماعی را بر حسب بی‌سازمانی اجتماعی تبیین کنند. به زعم آنها (۱۹۸۲: ۳۰) بی‌نظمی و جرم ارتباط بسیار نزدیکی با هم دارند. آنها معتقدند، اگر شیشه یک ساختمان شکسته

¹ Hinkel

² Robinson

³ Kelling & Wilson

⁴ Hinkel

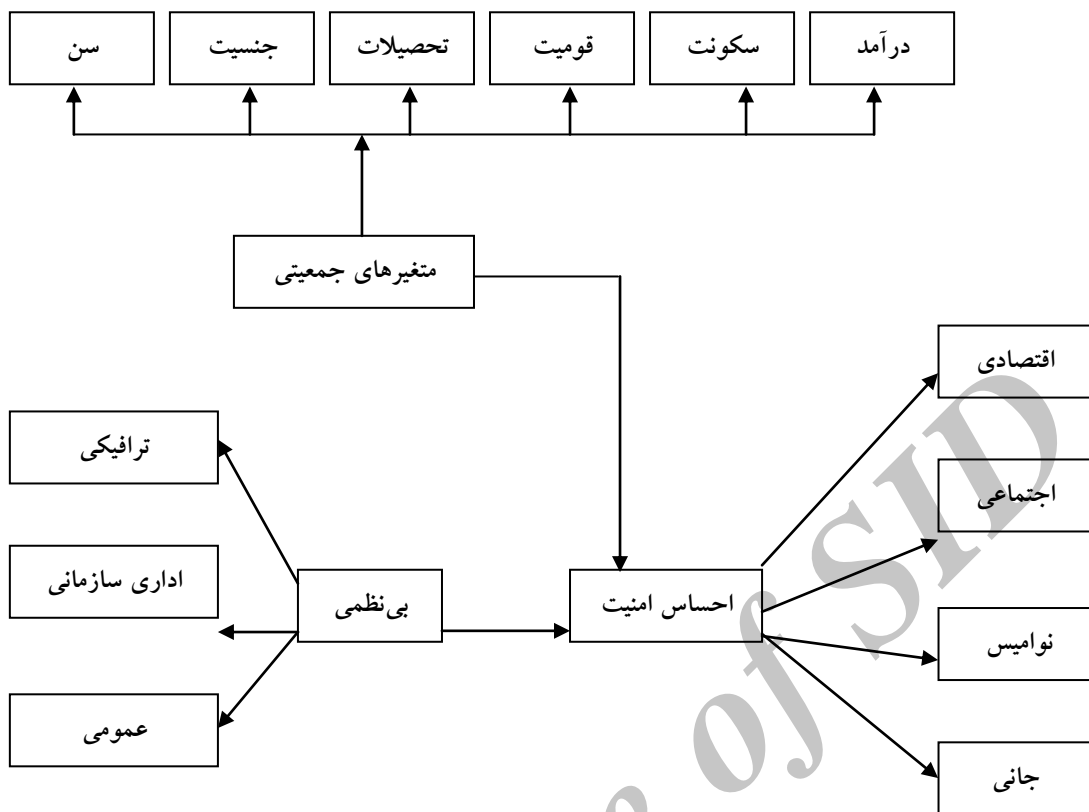

دارد. به زعم او، بی‌نظمی به دامنه گسترده‌ای از عواقب و پیامدهای روانی، اجتماعی، رفتاری و بوم‌شناختی منجر می‌گردد. اسکوگان (۱۹۹۰: ۶۵) از یک سو معتقد است که بی‌نظمی باعث تضعیف کنترل اجتماعی غیررسمی می‌شود و از سوی دیگر، معتقد است بی‌نظمی باعث تشدید نگرانی در مورد امنیت می‌گردد و روحیه اجتماع را تضعیف می‌کند. پنجره شکسته که تأثیر زیادی بر مطالعات ناامنی و ترس از جرم داشته، در واقع تنها یک استعاره است و به موارد متعددی قابل تعمیم است (تایلور و کاوینگتون، ۱۹۹۳؛ فررا، ۱۹۹۴). براساس این نظریه هر گونه بی‌نظمی در جامعه اگر سریعاً چاره‌یابی نشود، این پتانسیل را دارد که با فراهم آوردن فضای مناسب برای مجرمان، احساس ناامنی را در بین مردم افزایش دهد. با استناد به این نظریه، فرض اساسی پژوهش حاضر این است که بی‌نظمی (ترافیکی، اداری و سازمانی، و عمومی) قادر است بر احساس امنیت شهروندان تأثیر گذاشته، آن را کاهش دهد.

مدل تحلیلی پژوهش

با استناد به نظریه پنجره شکسته، مدل تحلیلی تحقیق حاضر به شرح زیر است:

با استناد به مباحث کلینگ و ویلسون (۱۹۸۲) به نظر می‌رسد پنجره شکسته به چندین نکته اساسی زیر اشاره دارد: اول، اعمال غیرمردمی و بی‌نظمی می‌تواند بر شهروندان، آثار تراکمی داشته باشند؛ دوم، چنین مسائلی، ترس از جنایت و تبهکاری را افزایش می‌دهد؛ سوم، شهروندان بر مبنای این ترس و نگرانی عمل می‌کنند. آنها نقل مکان می‌کنند، اقدامات احتیاطی و حفاظتی به عمل می‌آورند و به شیوه‌های دیگری زندگی‌شان را شکل می‌بخشند؛ چهارم، بی‌نظمی و ترس، همانند حلقه‌های زنجیر با تبهکاری و زوال شهری مرتبطاند؛ پنجم، آثار بی‌نظمی بر محلات شهری، به شکل قابل توجهی متفاوت است. برخی از محلات یا مناطق، میزان بالایی از بی‌نظمی را می‌پذیرند، در حالی که برخی دیگر از آنها در مقابل سطح پایینی از بی‌نظمی نیز آسیب‌پذیر نشان می‌دهند. لوییس و سالم (۱۹۸۶) در چارچوب نظریه «پنجره شکسته» معتقدند سطوح بالای بی‌نظمی و جرم باعث ترس می‌شوند. اگر میزان جرم بالا باشد، اما علایم بی‌نظمی پایین باشد و بالعکس، شهروندان کمتر هراسناک می‌شوند. اسکوگان (۱۹۹۰: ۶۴) نیز در دنباله سنت پنجره شکسته معتقد است بی‌نظمی به عنوان عدم توانایی جامعه در بسیج منابع برای مقابله با مشکلات شهری، نقش مهمی در تشدید زوال و انحطاط شهری

اندازه نمونه

برای تعیین اندازه نمونه از جدول نمونه‌گیری کرجسی و مورگان (۱۹۷۰: ۶۰۸) استفاده شده است. با توجه به تعداد کل جامعه آماری (۴۰۰۰۰ نفر) اندازه نمونه محاسبه شده ۳۸۰ است. نظر به این که اندازه به دست آمده حداقل نمونه قابل تعمیم در یک جامعه همگن است و عدم دستیابی به برخی نمونه‌های تعیین شده، می‌تواند تعمیم‌پذیری تحقیق را مخدوش کند، اندازه نمونه به ۴۸۲ نفر ارتقا یافت.

شیوه نمونه‌گیری

برای انجام نمونه‌گیری، از روش نمونه‌گیری خوشه‌ای چند مرحله‌ای^۱ استفاده شده است. در گام اول، بر روی نقشه تفصیلی شهر یاسوج، مناطق دوگانه شهرداری

فرضیه تحقیق

بین احساس بی‌نظمی و احساس ناامنی رابطه معناداری وجود دارد؛ به طوری که هر چه میزان احساس بی‌نظمی بیشتر شود، احساس ناامنی افزایش می‌یابد.

روش شناسی تحقیق

نوع روش تحقیق

روش به کار رفته در این پژوهش، روش پیمایشی است.

جامعه آماری

جامعه آماری این پژوهش، کلیه افراد ۱۸ سال به بالا در شهر یاسوج است که براساس نتایج سرشماری ۱۳۸۵ (مرکز آمار ایران، ۱۳۸۶) تعداد آنها در حدود ۴۰ هزار نفر بوده است.

¹ Random Multi-Stage Sampling Method

وضعیتی دارد که در آن فرد با محیط تهدید کننده مواجه است. احساس ناامنی در تحقیقات مختلف به طرق متفاوتی سنجش شده است. دلاور و همکاران (۱۳۸۷) احساس ناامنی را در قالب پنج بعد اقتصادی فردی، اقتصادی عمومی، نوامیس، جانی و اجتماعی سنجش می‌کنند. ربانی و همکاران (۱۳۸۹) ناامنی را در قالب چهار بعد جانی، فکری، مالی، و حقوقی تعریف می‌کنند. احساس ناامنی در پژوهش حاضر بر حسب چهار بعد اجتماعی، اقتصادی، جانی و نوامیس و براساس طیف پنج درجه‌ای لیکرت (بسیار زیاد، زیاد، متوسط، کم، خیلی کم) سنجش شده است.

بی‌نظمی

بی‌نظمی^۲ اساساً به وضعیتی مربوط است که در آن علایم فروپاشی نظم اجتماعی وجود دارد (امیر کافی، ۱۳۸۷). به عبارت دیگر، بی‌نظمی، هر نوع رفتاری است که با هنجارهای رسمی یا قوانین کشور و نیز هنجارهای غیررسمی یا رسوم قومی و انتظارات اجتماعی مغایر باشد. با این تفصیل، بی‌نظمی می‌تواند حوزه وسیعی را در بر گیرد. اسکوگان (۱۹۹۰) بی‌نظمی را بر حسب ابعاد فیزیکی و اجتماعی تعریف می‌کند. در پژوهش حاضر بی‌نظمی بر حسب سه بعد ترافیکی، اداری سازمانی، و عمومی و براساس طیف پنج درجه‌ای لیکرت تعریف شده و برای سنجش آن، سی گویه با استفاده از مقیاس پنج درجه‌ای لیکرت (بسیار زیاد، زیاد، متوسط، کم، خیلی کم) سنجش شده است. بر این اساس، در مقیاس بی‌نظمی، دامنه نمره‌ها بین ۳۶ (کمترین نمره) تا ۱۸۰ (بیشترین نمره) در نوسان بوده، پاسخگویان بر حسب

تعیین گردیدند. در مرحله دوم، براساس تقسیم‌بندی‌های موجود، محلات مسکونی در دو منطقه مشخص شدند. در مرحله سوم با استفاده از نمونه‌گیری تصادفی ساده، چهارده محله در شهر یاسوج شامل شاهد، شهداء، محمودآباد، راهنمایی، مسکن، ارم، امامت، امام حسین(ع)، ترمینال، دولت آباد، زیرتل، سالم آباد، جهاد، و گلستان، انتخاب شدند. در مرحله چهارم، با استفاده از نمونه‌گیری تصادفی ساده (از طریق ترسیم محور X, Y بر روی نقشه) یک نقطه بر روی هر یک از محلات، علامت‌گذاری و به عنوان محل انجام نمونه‌گیری، تعیین گردید. در مرحله پنجم با استفاده از نمونه‌گیری تصادفی ساده از موقعیت‌های جغرافیایی شمال (۱)، جنوب (۲)، شرق (۳)، غرب (۴)، مسیر حرکت در هر یک از نقاط نمونه‌گیری تعیین و در مرحله ششم از پرسشگران خواسته شد با حرکت در مسیر تعیین شده و لحاظ نمودن زوج یا فرد بودن کد پستی منازل، اقدام به انتخاب خانه‌ها و مصاحبه با افراد واجد شرایط تحقیق نمایند که در مجموع با ۴۸۲ نفر مصاحبه شد.

تعریف نظری و عملیاتی متغیرها

احساس ناامنی

احساس ناامنی^۱ به عنوان روی مقابل احساس امنیت، عبارت است از در امان نبودن یا در امان احساس نکردن خود از تهدید (امیر کافی، ۱۳۸۷). احساس ناامنی در واقع احساس فرد در مقابل تهدیدهایی است که از جانب کنشگران دولتی و غیردولتی، جان، مال، فکر و توانایی افراد را برای شرکت در اجتماعات دلخواه یا حفظ این اجتماعات تهدید می‌کنند (ربانی و همکاران، ۱۳۸۹). به عبارت دیگر، احساس ناامنی دلالت بر

² Disorder

¹ Feeling of Insecurity

استفاده از همسانی درونی به روش آلفای کرونباخ محاسبه شده که مقدار آن برای کل مقیاس ۰/۹۵۵، خرده مقیاس احساس ناامنی اجتماعی (۰/۹۰۶)، احساس ناامنی اقتصادی (۰/۸۸۲)، احساس ناامنی جانی (۰/۹۱۳)، و احساس ناامنی نوامیس (۰/۹۱۱) است که نشان می‌دهد پایایی مقیاس قابل قبول است. براساس جدول شماره ۲ که نتایج تحلیل عاملی مقیاس احساس بی‌نظمی را نشان می‌دهد، مقدار KMO برابر ۰/۹۴۸ است که بیانگر کفایت نمونه‌گیری است. به علاوه، مقدار آزمون بارتلت، برابر با ۹۷۱۱ است و معناداری آن در سطح ۹۹ درصد، نشان می‌دهد بین متغیرها، همبستگی وجود دارد. تحلیل عاملی تأییدی، با چرخش متعامد به روش واریماکس، در نهایت، به استخراج سه عامل بی‌نظمی ترافیکی با ۱۲ گویه، بی‌نظمی اداری-سازمانی با ۱۲ گویه، و بی‌نظمی عمومی با ۱۲ گویه، منجر گردید و هیچ یک از گویه‌ها، از مدل حذف نشدند. عامل‌های استخراج شده، در مجموع قادرند ۵۳ درصد سازه بی‌نظمی را تبیین کنند. به علاوه، پایایی مقیاس بی‌نظمی و خرده مقیاس‌های آن نیز با استفاده از همسانی درونی به روش آلفای کرونباخ محاسبه شده است که مقدار آن برای کل مقیاس بی‌نظمی ۰/۹۴۴، خرده مقیاس اداری-سازمانی (۰/۹۳۷)، عمومی (۰/۹۱۰)، و ترافیکی (۰/۸۹۵) است که نشان می‌دهد کل مقیاس و خرده مقیاس‌های آن از پایایی قابل قبولی برخوردارند.

پاسخ‌هایی که به سؤال‌ها داده‌اند، نمره‌ای در دامنه فوق، در مقیاس بی‌نظمی کسب کرده‌اند.

ابزار تحقیق

ابزار تحقیق، پرسشنامه محقق ساخته است که دارای دو مقیاس احساس ناامنی با ۴۸ سؤال و مشتمل بر چهار خرده مقیاس احساس ناامنی اجتماعی، اقتصادی، جانی و نوامیس، و مقیاس احساس بی‌نظمی با ۳۶ سؤال و مشتمل بر سه خرده مقیاس اداری سازمانی، عمومی و ترافیکی است.

اعتبار و پایایی

در پژوهش حاضر برای تعیین اعتبار از اعتبار سازه به روش تحلیل عاملی تأییدی و برای تعیین پایایی از همسانی درونی به روش آلفای کرونباخ استفاده شده است. براساس جدول شماره یک که نتایج تحلیل عاملی مقیاس احساس ناامنی را نشان می‌دهد، مقدار KMO^۱ برابر ۰/۹۴۷ است که نشان دهنده کفایت نمونه‌گیری است. به علاوه، مقدار آزمون بارتلت^۲ برابر با ۱۲۳۵۸ است و معناداری آن در سطح ۹۹ درصد نشان می‌دهد بین متغیرها، همبستگی وجود دارد. تحلیل عاملی تأییدی با چرخش متعامد به روش واریماکس، در نهایت به استخراج چهار عامل احساس ناامنی اجتماعی با ۱۲ گویه، احساس ناامنی اقتصادی با ۱۲ گویه، احساس ناامنی جانی با ۱۲ گویه، و احساس ناامنی نوامیس با ۱۲ گویه منجر گردید و هیچ یک از گویه‌ها، از مدل حذف نشدند. عامل‌های استخراج شده، در مجموع قادرند ۵۱ درصد سازه احساس ناامنی را تبیین کنند. پایایی مقیاس احساس ناامنی و خرده مقیاس‌های آن نیز به دلیل نوع سنجش که مبتنی بر روش پنج درجه ای لیکرت است، با

^۱ Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy

^۲ Bartlett's test of sphericity

جدول ۱- محاسبه اعتبار و پایایی مقیاس احساس ناامنی

آیتم‌ها	عامل‌ها			مقدار واریانس ضریب
	اجتماعی	جانی	اقتصادی	
	بارعاملی	بارعاملی	بارعاملی	تیبین شده
۱. افزایش روابط نامشروع بین دختران و پسران	۰/۷۶۱			
۲. افزایش مزاحمت‌های خیابانی برای زنان و دختران	۰/۷۱۴			
۳. رواج پوشش نامناسب و ارایش افراطی توسط زنان و دختران	۰/۷۰۹			
۴. افزایش اعتیاد به مواد مخدر	۰/۶۹۶			۱۵/۶
۵. افزایش خرید و فروش عکس و سی دی‌های مبتذل	۰/۶۶۴			۳۲/۶
۶. گسترش مصرف مشروبات الکلی	۰/۶۶۱			۰/۹۰۶
۷. نزاع و درگیری بین جوانان	۰/۶۵۱			
۸. گسترش بی اعتمادی در بین مردم	۰/۶۱۵			
۹. افزایش توزیع و مصرف قرص‌های روان‌گردان	۰/۵۷۰			
۱۰. افزایش سرقت اتومبیل یا وسایل داخل آن	۰/۴۸۲			
۱۱. افزایش سرقت منازل	۰/۴۱۲			
۱۲. کاهش توجه مردم به ناراحتی‌های یکدیگر	۰/۴۰۶			
۱. تنها ماندن در جاده	۰/۷۳۸			
۲. سوار کردن فرد ناشنا (در صورت داشتن ماشین)	۰/۶۹۹			
۳. رفتن یا نشستن در پارک در ساعات پایانی شب	۰/۶۷۹			
۴. برقراری ارتباط و دوستی با افراد غریبه	۰/۶۷۸			
۵. مواجهه با افراد بی بند و بار یا شرور	۰/۶۶۴			
۶. تنها بودن در منزل در شب	۰/۶۵۹			۳/۶
۷. قفل نکردن درب منزل در شب	۰/۶۵۰			۷/۵
۸. وجود نزاع در محله	۰/۶۲۰			۰/۹۱۳
۹. تذکر دادن به افرادی که مزاحمت خیابانی ایجاد می‌کنند	۰/۵۸۸			
۱۰. وساطت در دعوی دیگران	۰/۵۷۸			
۱۱. کمک به سرنشینان ماشینی که شب کنار جاده خراب شده	۰/۵۷۰			
۱۲. تردد در مسیرهای خلوت	۰/۵۶۵			
۱. تردد (خانم‌ها) در محله	۰/۷۴۲			
۲. مراجعه (خانم‌ها) به مکان‌های ورزشی مانند استخر و غیره	۰/۷۱۹			
۳. اشتغال (خانم‌ها) در بیرون از خانه در بخش دولتی	۰/۷۱۶			

			۰/۶۸۶	۴. اشتغال (خانم‌ها) در بیرون از خانه در بخش خصوصی
۰/۹۱۱	۵/۳	۲/۶	۰/۶۸۳	۵. بیرون رفتن (خانم‌ها) از منزل بدون تلفن همراه
			۰/۶۷۵	۶. رفتن و نشستن (خانم‌ها) در پارک
			۰/۶۷۳	۷. بیرون رفتن (خانم‌ها) از منزل به تنهایی
			۰/۶۴۵	۸. شرکت (خانم‌ها) در مهمانی‌ها و مجالسی که فیلمبرداری می‌شود
			۰/۶۲۷	۹. تنها ماندن (خانم‌ها) در منزل
			۰/۵۶۰	۱۰. تردد (خانم‌ها) در خیابان
			۰/۴۷۳	۱۱. تردد (خانم‌ها) با خودروهای مسافرکش شخصی
			۰/۴۱۷	۱۲. تردد (خانم‌ها) در مسیرهای خلوت
			۰/۷۱۴	۱. به همراه داشتن پول نقد به مقدار زیاد
			۰/۷۰۶	۲. هنگام خرید طلا و جواهرات و برگشتن به منزل
			۰/۶۹۵	۳. ترک اتومبیل در خیابان بدون دزدگیر
			۰/۶۵۰	۴. خروج از بانک‌ها یا موسسات مالی و اعتباری
			۰/۶۳۵	۵. خالی گذاشتن منزل
			۰/۵۹۲	۶. گذاشتن ماشین بیرون از منزل در شب
			۰/۵۸۵	۷. قفل نکردن درب خانه، آخر شب هنگام خواب
۰/۸۸۲	۵	۲/۴	۰/۵۶۵	۸. آراستن کودکان به زیور آلات در بیرون از منزل
			۰/۵۶۲	۹. سپردن سرمایه به فرد دیگر جهت سرمایه‌گذاری
			۰/۵۶۱	۱۰. پذیرفتن چک در معاملات
			۰/۴۹۵	۱۱. انجام معامله (خرید و فروش)
			۰/۴۵۸	۱۲. از دست دادن کار و شغل

جدول ۲- محاسبه اعتبار و پایایی مقیاس احساس بی نظمی

آیتم‌ها	عامل‌ها		مقدار واریانس	ضریب آلفای کرونباخ
	اداری	عمومی		
	بارعاملی	بارعاملی	ویژه شده	
۱. بی توجهی به قانون و مقررات	۰/۷۵۰			
۲. فقدان صبر و حوصله لازم برای پاسخگویی به مردم	۰/۷۴۲			
۳. سر دواندن مردم و عدم انجام کار	۰/۷۴۰			
۴. تبعیض قایل شدن بین ارباب رجوع	۰/۷۳۰			
۵. توجه بیشتر به کارهای شخصی خود	۰/۷۲۵			
۶. رسیدگی بیشتر به کارهای پولدارها	۰/۷۰۰		۱۲/۵	۰/۹۳۷
۷. فاقد سواد و معلومات بودن	۰/۷۰۰		۳۴/۶	
۸. محترمانه نبودن طرز برخورد با مردم	۰/۶۹۰			

				۰/۶۸۷	۹. در دسترس نبودن به علت مرخصی یا شرکت در جلسه
				۰/۶۸۴	۱۰. توجه بیشتر به دوست و فامیل خود
				۰/۶۷۰	۱۱. پارتی بازی
				۰/۶۵۶	۱۲. حرف زدن با موبایل در مورد امور شخصی
			۰/۷۶۶	۱. سر و صداهای زیاد کارگاه‌ها، ساخت و سازها و غیره	
			۰/۷۳۷	۲. اموال عمومی آسیب دیده (مانند صندلی اتوبوس‌ها)	
			۰/۷۳۳	۳. صف‌های نامنظم در نانوایی‌ها یا مغازه‌ها و غیره	
			۰/۷۲۰	۴. وجود زباله در مسیر عبور و مرور	
۰/۹۱۰	۱۲	۴/۳	۰/۷۱۷	۵. اشغال بخشی از پیاده‌روها توسط مغازه داران	
			۰/۶۹۲	۶. خانه‌های مخروبه و یا نیم ساخته	
			۰/۶۸۴	۷. وجود اطلاعیه‌ها و تبلیغات بر در و دیوارها	
			۰/۶۷۷	۸. وجود نخاله‌های ساختمانی در مسیر عبور و مرور	
			۰/۶۶۸	۹. سد معبر توسط دستفروش‌ها	
			۰/۶۴۰	۱۰. افراد ولگرد	
			۰/۶۱۶	۱۱. تاریکی معابر در شب	
			۰/۵۸۱	۱۲. همسایه‌های پر سر و صدا	
			۰/۷۰۵	۱. استفاده رانندگان از موبایل در هنگام رانندگی	
			۰/۷۰۳	۲. سرعت زیاد رانندگان در خیابان‌های درون شهری	
			۰/۶۹۴	۳. سبقت‌های خطرناک رانندگان از یکدیگر	
			۰/۶۷۸	۴. بلند بودن صدای ضبط ماشین‌ها	
			۰/۶۵۰	۵. بوق زدن‌های گوشخراش توسط رانندگان	
۰/۸۹۵	۶/۴	۲/۳	۰/۶۴۵	۶. عدم استفاده رانندگان موتورسیکلت‌ها از کلاه ایمنی	
			۰/۶۲۰	۷. نداشتن کمربند ایمنی توسط رانندگان و سرنشینان خودرو	
			۰/۶۱۹	۸. توقف رانندگان در محل‌های ممنوعه مثل خط عبور عابر پیاده	
			۰/۶۱۳	۹. عبور عابرین از محل‌های غیر مجاز در خیابان	
			۰/۵۶۸	۱۰. حرکت ماریپیچ موتورسیکلت‌ها در خیابان‌ها	
			۰/۵۴۷	۱۱. سوار یا پیاده کردن مسافر توسط تاکسی در خارج از ایستگاه	
			۰/۵۳۷	۱۲. حرکت موتور سیکلت‌ها در پیاده‌روها	

یافته‌های توصیفی

براساس یافته‌های تحقیق از مجموع کل پاسخگویان، ۲۹۲ نفر (۶۰/۶٪) مرد و ۱۹۰ نفر (۳۹/۴٪) زن بوده‌اند. ۲۳۰ نفر (۴۷/۷٪) متأهل و ۲۵۲ نفر (۵۲/۳٪) مجرد بوده‌اند. به لحاظ وضعیت سواد، ۵۱ نفر (۱۰/۶٪) دارای سطح سواد کمتر از دیپلم، ۱۵۸ نفر (۳۲/۸٪) دارای مدرک دیپلم و ۱۹۰ نفر (۳۹/۴٪) دارای تحصیلات بالاتر از دیپلم بوده‌اند. به لحاظ قومیت، ۳۸۴ نفر (۷۹/۷٪) لر، ۲۳ نفر (۴/۷٪) ترک و ۷۵ نفر (۱۵/۶٪) فارس بوده‌اند. به لحاظ سنی میانگین سن پاسخگویان ۲۷/۸ با انحراف معیار ۸/۷ بوده است.

یافته‌های توصیفی متغیر وابسته تحقیق بیانگر این هستند که میانگین احساس ناامنی شهروندان یاسوجی بر روی مقیاسی با دامنه ۲۴۰-۴۸ برابر با ۱۶۱/۳ است که از میانگین واقعی ناامنی (۱۴۴) به طور معناداری بیشتری است. این وضعیت، در خرده مقیاس‌های احساس ناامنی نیز وجود دارد و طی آن احساس ناامنی شهروندان یاسوجی در هر چهار خرده مقیاس بالاتر از میانگین واقعی است. براین اساس میانگین احساس ناامنی اقتصادی ۳۸/۹، احساس ناامنی اجتماعی ۴۳/۷، احساس ناامنی نوامیس ۳۷/۶ و احساس ناامنی جانی ۴۱/۱ است که از میانگین واقعی خرده مقیاس‌ها (۳۶) بیشتر هستند.

یافته‌های توصیفی متغیر مستقل تحقیق نیز بیانگر این است که میانگین احساس بی‌نظمی بر روی مقیاسی با

دامنه ۱۸۰-۳۶ برابر با ۱۱۹/۶ است که به طور معناداری بیشتر از میانگین واقعی بی‌نظمی (۱۰۸) است. این وضعیت در خرده مقیاس‌های بی‌نظمی نیز به استثنای خرده مقیاس بی‌نظمی عمومی صادق است. براین اساس، میانگین بی‌نظمی ترافیکی ۴۲/۵ و بی‌نظمی اداری سازمانی ۴۳/۸ است که از میانگین واقعی (۳۶) بیشتر است و میانگین بی‌نظمی عمومی ۳۳/۴ است که از میانگین واقعی (۳۶) کمتر است.

یافته‌های استنباطی

بررسی رابطه احساس بی‌نظمی و احساس ناامنی

برای بررسی رابطه احساس بی‌نظمی و ابعاد سه‌گانه آن با احساس ناامنی و ابعاد چهارگانه آن از تحلیل رگرسیونی استفاده شده که نتایج آن به شرح جدول ۳ است. براساس نتایج جدول بین بی‌نظمی (مجموع ابعاد) و احساس ناامنی (مجموع ابعاد) رابطه معناداری وجود دارد و طی آن با افزایش بی‌نظمی، احساس ناامنی نیز افزایش می‌یابد. بررسی رابطه بین ابعاد بی‌نظمی و احساس ناامنی نیز نشان می‌دهد رابطه هر سه بعد بی‌نظمی با احساس ناامنی معنادار است و طی آن با افزایش نمره‌های خرده مقیاس‌های بی‌نظمی (ترافیکی، اداری سازمانی، عمومی)، نمره‌های خرده مقیاس‌های مختلف ناامنی (اجتماعی، اقتصادی، نوامیس، جانی) نیز افزایش می‌یابد.

جدول ۳- بررسی رابطه احساس بی‌نظمی و ابعاد آن با احساس ناامنی و ابعاد آن

Sig	t	Sig	F	ضریب تعیین	ضریب همبستگی	
۰/۰۰۰	۱۶/۳	۰/۰۰۰	۲۶۵	۰/۳۵۵	۰/۵۹۷	بی‌نظمی (مجموع) احساس ناامنی (مجموع)
۰/۰۰۰	۱۹/۶	۰/۰۰۰	۳۸۲	۰/۴۴۲	۰/۶۶۶	بی‌نظمی ترافیکی احساس ناامنی (مجموع)
۰/۰۰۰	۱۴/۷	۰/۰۰۰	۲۱۷	۰/۳۱۱	۰/۵۵۸	بی‌نظمی اداری سازمانی احساس ناامنی (مجموع)
۰/۰۰۰	۵/۴	۰/۰۰۰	۲۹/۵	۰/۰۶	۰/۲۴۱	بی‌نظمی عمومی احساس ناامنی (مجموع)
۰/۰۰۰	۱۰/۸	۰/۰۰۰	۱۱۶	۰/۱۹۵	۰/۴۴۲	بی‌نظمی ترافیکی احساس ناامنی اقتصادی
۰/۰۰۰	۹/۱	۰/۰۰۰	۸۳	۰/۱۴۸	۰/۳۸۴	بی‌نظمی اداری سازمانی احساس ناامنی اقتصادی
۰/۰۰۰	۳/۷	۰/۰۰۰	۱۳/۵	۰/۰۳	۰/۱۶۶	بی‌نظمی عمومی احساس ناامنی اقتصادی
۰/۰۰۰	۱۶/۲	۰/۰۰۰	۲۶۲	۰/۳۵۲	۰/۵۹۵	بی‌نظمی ترافیکی احساس ناامنی اجتماعی
۰/۰۰۰	۱۲/۲	۰/۰۰۰	۱۴۹	۰/۲۳۶	۰/۴۸۷	بی‌نظمی اداری سازمانی احساس ناامنی اجتماعی
۰/۰۰۰	۳/۹	۰/۰۰۰	۱۵/۴	۰/۰۳	۰/۱۷۶	بی‌نظمی عمومی احساس ناامنی اجتماعی
۰/۰۰۰	۱۷/۵	۰/۰۰۰	۳۰۷	۰/۳۹	۰/۶۲۵	بی‌نظمی ترافیکی احساس ناامنی جانی
۰/۰۰۰	۱۱/۷	۰/۰۰۰	۱۳۷	۰/۲۲۰	۰/۴۷۱	بی‌نظمی اداری سازمانی احساس ناامنی جانی
۰/۰۰۰	۵/۱	۰/۰۰۰	۲۶	۰/۰۵	۰/۲۲۷	بی‌نظمی عمومی احساس ناامنی جانی
۰/۰۰۰	۱۲/۷	۰/۰۰۰	۰/۱۶۱	۰/۲۵۲	۰/۵۰۲	بی‌نظمی ترافیکی احساس ناامنی نوامیس
۰/۰۰۰	۱۱/۷	۰/۰۰۰	۱۳۷	۰/۲۲۰	۰/۴۷۱	بی‌نظمی اداری سازمانی احساس ناامنی نوامیس
۰/۰۰۰	۴/۷	۰/۰۰۰	۲۲/۴	۰/۰۴۵	۰/۲۱۱	بی‌نظمی عمومی احساس ناامنی نوامیس

براساس نتایج به دست آمده، تفاوت معناداری بین متأهلان و مجردان در احساس ناامنی (کل) وجود ندارد. به علاوه، این عدم تفاوت، در مورد کلیه ابعاد احساس ناامنی نیز صادق است.

سطح سواد و احساس ناامنی

برای بررسی تفاوت میانگین احساس ناامنی بر حسب سطوح مختلف تحصیلی، از تحلیل واریانس یک طرفه استفاده گردید. براساس نتایج به دست آمده، میانگین احساس ناامنی (کل) بر حسب سطوح مختلف تحصیلی، متفاوت است. آزمون مقایسه‌های چندگانه به روش بونفونی، نشان می‌دهد افراد بیسواد با افراد با تحصیلات کارشناسی تفاوت معناداری دارند. بررسی تفاوت میانگین احساس ناامنی در ابعاد مختلف (اقتصادی، اجتماعی، نوامیس، و جانی) نیز بر حسب سطوح مختلف تحصیلی محاسبه شده است که براساس نتایج به دست آمده، میانگین احساس ناامنی در ابعاد اقتصادی و اجتماعی، بر حسب سطوح مختلف تحصیلی، تفاوت معناداری را نشان می‌دهد.

قومیت و احساس ناامنی

برای بررسی تفاوت میانگین احساس ناامنی بر حسب قومیت از تحلیل واریانس یک طرفه استفاده شده است. براساس نتایج جدول، میانگین احساس ناامنی به صورت مجموع، یا بر حسب ابعاد، بر مبنای قومیت‌های مختلف، تفاوت معناداری نشان نمی‌دهد. به عبارت دیگر، قومیت‌های مختلف به لحاظ احساس ناامنی وضعیت مشابهی دارند.

بررسی ارتباط بین متغیرهای زمینه‌ای و احساس ناامنی
در قالب متغیرهای زمینه‌ای، سن، جنس، وضع تأهل، تحصیلات، شغل، قومیت و محل سکونت، مورد نظر بوده‌اند که ارتباط هر یک از آنها با احساس ناامنی به شرح زیر است:

سن و احساس ناامنی

برای بررسی رابطه سن و احساس ناامنی از تحلیل رگرسیون استفاده شد. براساس نتایج به دست آمده رابطه معناداری بین سن و احساس ناامنی (کل) وجود ندارد و طی آن با تغییرات سن، تغییری در احساس ناامنی روی نمی‌دهد. به علاوه، این رابطه در مورد کلیه ابعاد احساس ناامنی به استثنای احساس ناامنی اجتماعی، که طی آن با بالا رفتن سن، احساس ناامنی اجتماعی بالا می‌رود، صادق است.

جنسیت و احساس ناامنی

برای بررسی ارتباط جنسیت و احساس ناامنی از آزمون مقایسه میانگین‌ها به روش تی مستقل استفاده شد. براساس نتایج، زنان و مردان در احساس ناامنی (کل) با یکدیگر تفاوت دارند و طی آن احساس ناامنی زنان، بیشتر از مردان است. این امر به ویژه ناشی از خرده مقیاس احساس امنیت جانی است که طی آن احساس ناامنی زنان در فاصله اطمینان ۹۹ درصد بیشتر از مردان است. به علاوه، براساس نتایج، زنان و مردان در سایر خرده مقیاس‌های احساس ناامنی (اقتصادی، اجتماعی، نوامیس) تفاوت معناداری با یکدیگر ندارند.

وضع تأهل و احساس ناامنی

برای بررسی ارتباط وضع تأهل و احساس ناامنی از آزمون مقایسه میانگین‌ها به روش تی استفاده شده که

تبیین احساس ناامنی بر اساس بی‌نظمی با استفاده از مدل معادله ساختاری^۱

هدف اساسی پژوهش حاضر آزمون مدل تحلیلی تحقیق است که طی آن، بی‌نظمی می‌تواند بر احساس ناامنی تاثیر بگذارد. بر این اساس، برای پیش‌بینی احساس ناامنی به عنوان متغیر پنهان^۲ وابسته، بر اساس بی‌نظمی، به عنوان متغیر پنهان مستقل، از مدل معادلات ساختاری با استفاده از نرم افزار لیزرل^۳ استفاده شده است. در این مدل، احساس ناامنی با استفاده از چهار متغیر آشکار^۴ اقتصادی، اجتماعی، نوامیس، جانی؛ و بی‌نظمی، با استفاده از سه متغیر آشکار ترافیکی، اداری - سازمانی، و عمومی، تعریف شده‌اند که نتایج مدل، در قالب نمودار شماره ۱ ارائه شده است. بررسی نیکویی برازش^۵ مدل نشان می‌دهد، مقدار کای اسکوئر (۶۵/۸) با درجه آزادی (۱۳)، به لحاظ آماری معنادار است (Sig=۰/۰۰۰). با توجه به اینکه معنادار شدن آماره کای اسکوئر احتمالاً ناشی از بزرگ بودن اندازه نمونه تحقیق (۴۸۲) است، برای نیکویی برازش مدل، از سایر شاخص‌ها استفاده شده است. شاخص ریشه میانگین مربعات خطای برآورد^۶ (۰/۰۸۲) است که با توجه به اینکه کمتر از ۰/۱ است (مک کالام^۷ و همکاران، ۱۹۹۶) نشان می‌دهد مدل، دارای برازش مطلوبی است. به علاوه، شاخص‌های GFI و AGFI نیز تأیید می‌کنند که مدل، دارای برازش مطلوبی است و با داده‌های تجربی مورد استفاده، سازگاری و توافق دارد. براساس نتایج به

دست آمده، برآورد خطا^۸ برای متغیر آشکار احساس ناامنی اقتصادی (۰/۵۶)، اجتماعی (۰/۳۷)، نوامیس (۰/۵۱)، و جانی (۰/۳۶) است. به علاوه، مقدار خطا برای متغیر آشکار بی‌نظمی ترافیکی (۰/۲۴)، اداری-سازمانی (۰/۴۴)، و عمومی (۰/۸۲) است. بار عاملی متغیر پنهان وابسته احساس ناامنی با بعد اقتصادی (۰/۶۷)، با بعد اجتماعی (۰/۵۶)، با بعد نوامیس (۰/۷۰)، و با بعد جانی (۰/۸۰) است که با توجه به مقادیر t که همگی بالاتر از ۱/۹۶ هستند، این بارهای عاملی، قابل پذیرش‌اند. از سوی دیگر، بار عاملی متغیر مستقل پنهان بی‌نظمی، با بعد ترافیکی (۰/۸۷)، با بعد اداری سازمانی (۰/۷۵)، و با بعد عمومی (۰/۴۳) است که با توجه به مقادیر t که همگی بزرگتر از ۱/۹۶ هستند، هیچ یک از بارهای عاملی رد نمی‌شود. به علاوه، با توجه به اینکه کلیه بارهای عاملی، بزرگتر از ۰/۳۰ هستند، این امر نشان می‌دهد روابط متغیرهای پنهان با متغیرهای مشاهده شده، با اهمیت هستند. ضریب علی (مسیر ساختاری) بی‌نظمی، بر روی احساس ناامنی (۰/۸۳) است که با توجه به مقدار t (t=۱۳/۳) این ضریب، معنادار است و نشان می‌دهد به ازای هر واحد تغییر در بی‌نظمی، به چه میزان در احساس ناامنی تغییر به وجود می‌آید. میزان خطای متغیر وابسته پنهان احساس ناامنی برابر با (۰/۳۲) است که نشان می‌دهد برآورد انجام شده دارای دقت مناسبی است.

¹ Structural Equation Model

² Latent Variable

³ Linear Structural Relationships

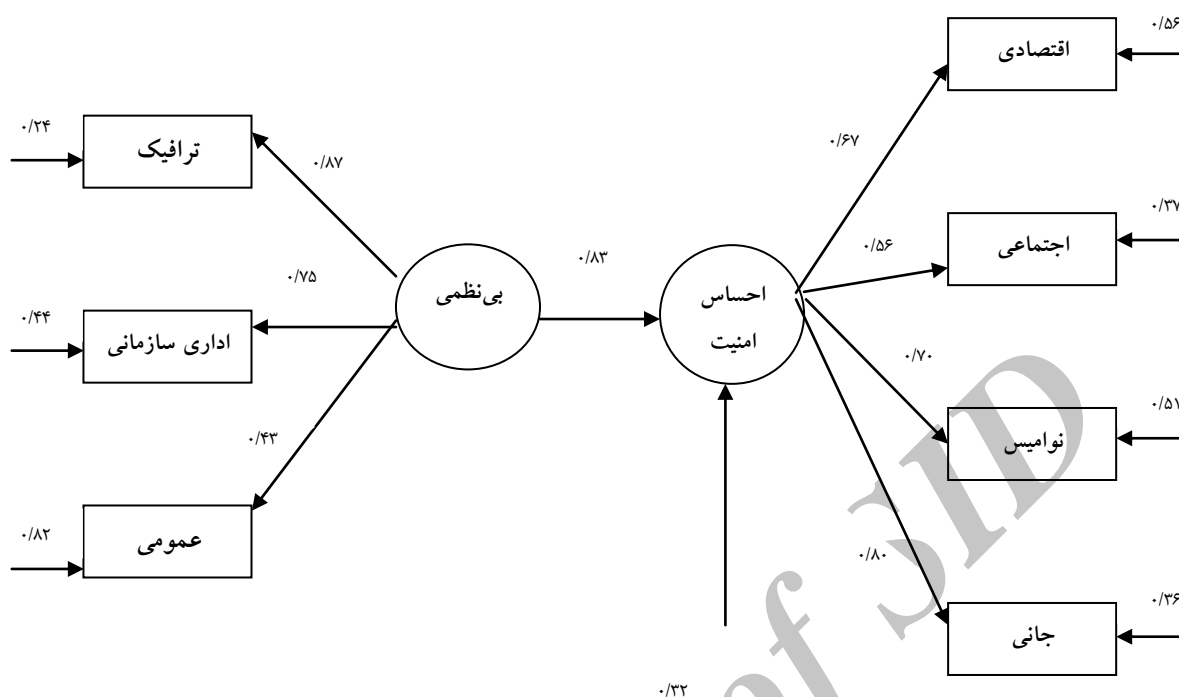
⁴ Observed Variable

⁵ Goodness of Fit

⁶ Root Mean Square Error of Approximation

⁷ Mac Callam

⁸ Error Estimate

Chi-square=۶۵/۸ Df=۱۳ P-value=۰/۰۰۰ RMSEA=۰/۰۸۲ GFI=۰/۹۶ AGFI=۰/۰۹۲

نمودار ۱- نمودار مسیر رابطه بی‌نظمی و احساس ناامنی با استفاده از مدل معادله ساختاری

نتیجه‌گیری و بحث

مقیاسی با دامنه (۲۰۰ - ۴۰) برابر با ۹۹/۳ است و طی آن، احساس ناامنی شهروندان یاسوجی، کمتر از میانگین واقعی (۱۲۰) است، همخوانی دارد و آن را تأیید می‌کند. به علاوه، یافته تحقیق حاضر مبنی بر بالا بودن احساس ناامنی در یاسوج با نتایج مرکز افکار سنجی ناجا (۱۳۹۰) مبنی بر بالا بودن احساس ناامنی در یاسوج منطبق است. بر اساس نتایج تحقیق، بین بی‌نظمی و احساس ناامنی رابطه معناداری وجود دارد و طی آن با افزایش بی‌نظمی، احساس ناامنی افزایش می‌یابد. این یافته تحقیق، با چارچوب نظری تحقیق که مشتق از نظریه پنجره شکسته ویلسون و کلینگ (۱۹۸۲) است، همخوانی دارد و آن را تأیید می‌کند. به علاوه، این نتیجه

براساس نتایج تحقیق، احساس ناامنی در بین شهروندان یاسوجی بالاتر از میانگین واقعی است. این وضعیت در خرده مقیاس‌های احساس ناامنی اقتصادی، اجتماعی، نوامیس، و جانی نیز وجود دارد. میانگین احساس ناامنی (کل) ۱۶۱/۳، احساس ناامنی اقتصادی ۳۸/۹، احساس ناامنی اجتماعی ۴۳/۷، احساس ناامنی نوامیس ۳۷/۶ و بالاخره احساس ناامنی جانی ۴۱/۱ است که از میانگین واقعی مقیاس احساس ناامنی (کل) ۱۴۴ و خرده مقیاس‌ها (۳۶) بیشتر هستند. این نتیجه تحقیق با نتایج تحقیق عنایت و همکاران (۱۳۹۱) که نشان می‌دهند میانگین احساس ناامنی شهروندان یاسوجی، بر روی

نشستن در پارک در ساعات‌های پایانی شب (۶۴/۷۵) و سوار کردن فرد ناآشنا در صورت داشتن ماشین (۶۴/۷) است. به علاوه، بی‌نظمی ترافیکی، بی‌نظمی اداری سازمانی، و بی‌نظمی عمومی نیز در شهر یاسوج بالاتر از میانگین واقعی است. به طور مشخص، بیشترین احساس ناامنی ترافیکی، سبقت‌های خطرناک رانندگان از یکدیگر (۶۹/۵)، سرعت زیاد رانندگان در خیابان‌های درون شهری (۶۸/۵)، سوار یا پیاده کردن مسافر توسط تاکسی در خارج از ایستگاه (۶۷/۲۵)؛ بیشترین بی‌نظمی اداری سازمانی؛ توجه بیشتر به دوست و فامیل خود (۷۸/۲۵)، پارتنری بازی (۷۷/۲۵) و رسیدگی بیشتر به کارهای ثروتمندان (۷۰)؛ و بالاخره بیشترین بی‌نظمی عمومی، اشغال بخشی از پیاده‌روها توسط مغازه‌داران (۵۰/۵)، وجود نخاله‌های ساختمانی در مسیر عبور و مرور مردم (۴۹/۵) و تاریکی معابر در شب (۴۸/۲۵) است. براساس نتایج تحقیق، احساس بی‌نظمی تأثیر معناداری بر احساس ناامنی دارد. بر این اساس، پیشنهادها زیر برای پلیس و سایر دستگاه‌ها مطرح می‌گردند.

- پلیس با جلوگیری از بی‌نظمی‌های ترافیکی (مانند سبقت‌های خطرناک، سرعت زیاد رانندگان در خیابان‌های درون شهری، پیاده یا سوار کردن مسافران در ایستگاه‌ها توسط تاکسی‌ها و غیره) ضمن ارتقای نظم ترافیکی، می‌تواند احساس ناامنی را در بین مردم کاهش دهد.

- دستگاه‌های مختلف دولتی و غیردولتی با جلوگیری از بی‌نظمی اداری سازمانی (مانند پارتنری بازی، رسیدگی بیشتر به کارهای ثروتمندان، تبعیض قایل شدن بین ارباب رجوع توسط کارمندان و غیره) ضمن ارتقای نظم اداری سازمانی، می‌توانند احساس ناامنی را در بین

تحقیق، با نتایج تحقیق نوروزی و فولادی سپهر (۱۳۸۸) که در بررسی احساس امنیت زنان در شهر تهران، نشان دادند بین احساس بی‌نظمی و احساس ناامنی رابطه وجود دارد، نتایج تحقیق سراج زاده و گیلانی (۱۳۸۸) که در بررسی رابطه بی‌سازمانی اجتماعی و جرم در مناطق ۳ و ۱۲ شهر تهران، نشان دادند بین احساس بی‌نظمی و ترس از جرم رابطه معناداری وجود دارد، نتایج تحقیق امیرکافی (۱۳۸۷) که با تحلیل ثانوی طرح بررسی میزان احساس امنیت اجتماعی در شهر تهران، نشان داد بین بی‌نظمی و احساس امنیت رابطه معناداری وجود دارد، و بالاخره با نتایج تحقیق هینکل (۲۰۰۵) که نشان داد بین بی‌نظمی و ترس از جرم، رابطه معناداری وجود دارد، همخوانی دارد و آنها را تأیید می‌کند.

پیشنهادهای تحقیق

با توجه به نتایج تحقیق، احساس ناامنی اقتصادی، ناامنی اجتماعی، ناامنی نوامیس، و ناامنی جانی در شهر یاسوج بالاتر از میانگین واقعی است. به طور مشخص، بیشترین احساس ناامنی اقتصادی، آراستن کودکان به زیور آلات در بیرون از منزل (۶۲/۷)، گذاشتن ماشین بیرون از منزل در شب (۶۲/۳) و پذیرفتن چک در معاملات (۵۹/۳)؛ بیشترین احساس ناامنی اجتماعی، افزایش روابط نامشروع بین دختران و پسران (۷۳/۳)، افزایش اعتیاد به مواد مخدر (۷۲) و افزایش مزاحمت‌های خیابانی برای زنان و دختران (۷۱)؛ بیشترین احساس ناامنی نوامیس، تردد در مسیرهای خلوت (۶۶)، تردد با خودروهای مسافر کش شخصی (۶۴/۳) و بیرون رفتن از منزل به تنهایی (۵۸/۳)؛ و بالاخره بیشترین احساس ناامنی جانی، مواجهه با افراد شرور و بی‌بند و بار (۷۰/۷)، رفتن یا

رضایی، محمد. (۱۳۸۴). «میزان، نوع و عوامل مؤثر بر

قانون‌گریزی»، *مجله جامعه‌شناسی ایران*، دوره

ششم، ش ۳، صص ۴۷-۶۹.

سراج‌زاده، حسین و اشرف گیلانی. (۱۳۸۸). «بی‌سازمانی

اجتماعی و ترس از جرم»، *فصلنامه علمی-پژوهشی رفاه اجتماعی*، سال دهم، ش ۳۴، صص

۲۲۳-۲۴۴.

علی‌خواه، فردین و مریم نجیبی ربیعی. (۱۳۸۵). «زنان و

ترس از جرم در فضای شهری»، *فصلنامه رفاه*

اجتماعی، ش ۲۲، صص ۱۰۹-۱۳۲.

عنایت، حلیمه؛ موحد، مجید و اله رحم‌حیدری.

(۱۳۹۱). «مطالعه رابطه اعتماد اجتماعی و

احساس امنیت اجتماعی در میان جوانان ۲۹-۱۵

سال ساکن شیراز و یاسوج»، *مجله جامعه‌شناسی*

کاربردی، سال بیست و سوم، ش ۴۵، صص ۸۱-

۱۰۴.

کلاتتری، صمد؛ ربانی، رسول و کامران صداقت.

(۱۳۸۴). «ارتباط فقر با قانون‌گریزی و

شکل‌گیری آسیب اجتماعی»، *مجله رفاه*

اجتماعی، ش ۱۸، صص ۶۵-۹۰.

مرکز افکار سنجی دانشجویان. (۱۳۸۲). «بررسی میزان

احساس امنیت اجتماعی از دیدگاه شهروندان

تهرانی»، ش ۱۸۹، (۱/۷/۱۳۸۲).

مرکز افکار سنجی ناجا. (۱۳۹۰). «بررسی میزان احساس

امنیت اجتماعی شهروندان استان کهگیلویه و

بویر احمد»، *پیمایش پنجم*، تهران، دفتر تحقیقات

کاربردی.

میرفردی، اصغر. (۱۳۸۹). «میزان جهت‌گیری عام

گرایانه و عوامل اقتصادی و اجتماعی مؤثر بر آن

شهروندان کاهش دهند.

- دستگاه‌های مربوط به ویژه شهرداری، سازمان مسکن،

شرکت برق و غیره، با مقابله با بی‌نظمی‌های عمومی

(مانند اعمال قوانین مناسب جهت منع مغازه‌داران از

اشغال بخشی از پیاده‌روها، جلوگیری از قرار گرفتن

نخاله‌های ساختمانی در مسیر عبور و مرور، روشن

نمودن معابر در شب، و جلوگیری از قرار گرفتن زباله

در مسیر عبور و مرور) ضمن ارتقای نظم عمومی

می‌توانند احساس ناامنی را در جامعه کاهش دهند.

منابع

احمدی، سیروس. (۱۳۹۰). «بررسی رابطه جنسیت و

تخلف رانندگی در شهر یاسوج»، *مجله مطالعات*

مدیریت ترافیک، ش ۲۰، صص ۱۳-۲۴.

امیرکافی، مهدی. (۱۳۸۷). «بررسی احساس امنیت و

عوامل مؤثر بر آن»، *مجله تحقیقات اجتماعی*

ایران، ش ۱، صص ۱-۲۶.

بیات، بهرام. (۱۳۸۸). «بررسی عوامل مؤثر بر احساس

امنیت شهروندان تهرانی با تأکید بر رسانه‌های

جمعی، عملکرد پلیس و بروز جرایم»، *فصلنامه*

انتظام اجتماعی، سال اول، ش ۱.

دلاور، علی؛ احمدوند، علی محمد و علی محمد رضایی.

(۱۳۸۷). «ویژگی‌های روان‌سنجی مقیاس

احساس امنیت تهران»، *مجله دانش‌ور رفتار*، سال

پانزدهم، ش ۲۸، صص ۴۹-۵۵.

ربانی، رسول؛ عباس‌زاده، محمد و بتول محمود مولایی.

(۱۳۸۹). «تأثیر رسانه‌های جمعی بر احساس

ناامنی زنان»، *فصلنامه پژوهش‌های ارتباطی*، سال

هفدهم، ش ۶۴، صص ۷۹-۱۰۴.

- Measurment*, 30, PP 607-610.
- Lewis, D, A., Salem, G. (1986). *Fear of crime*, Transaction Publishers, New Brunswick, NJ.
- MacCallam, R. C., Browne, M. W., Sugawara, H. M. (1996). Power analysis and determination of sample size for covariance structure modeling, *Psychological Bulletin*, 100:PP102-120.
- Morris, W. (1970). *The American heritage dictionary of the english language*, Boston: Houghton Mifflin Co.
- Robinson, J. B., Lawton, B.A., Taylor, R.B., and Perkins, D.D. (2003). Multilevel longitudinal impacts of incivilities: Fear of crime, Expected safety, and block satisfaction. *Journal of Quantitative Criminology* Vol. 19, No 3:PP 237- 274.
- Skogan, W. (1990). *Disorder and decline: Crime and the spiral of decay in American Neighborhoods*. The Free Press.
- Taylor, R, B., Covington, J. (1993). Community structural change and fear of crime. *Social Problems* 40,374-397
- Wilson, J. Q. & Kelling, G. (1982). Broken windows. *Atlantic Monthly* 211:PP 29- 38.
- در شهر یاسوج»، *مجله جامعه شناسی ایران*، ش ۳۰، صص ۱۰۳-۱۲۳.
- نوروزی، فیض‌اله و سارا فولادی سپهر. (۱۳۸۸). «بررسی احساس امنیت اجتماعی زنان ۱۵-۲۹ ساله شهر تهران و عوامل اجتماعی مؤثر بر آن»، *فصلنامه راهبرد*، سال هجدهم، ش ۵۳، صص ۱۲۹-۱۵۹.
- Ferraro, K.F. (1994). *Fear of crime: Interpreting victimization risk*, State University of New York Press, Albany.
- Hinkel, J, C. (2005). *The impact disorder on fear crime: A test of the first link of broken windows*, University of Mary Land, College Park for degree of Master of Arts.
- Kelling, G, L. (2001). *Broken windows and the culture wars*, London, Routledge.
- Kelling, G,L., Coles, C. (1996). *Fixing broken windows: Restoring order and reducing crime in American cities*, New York: Free Press.
- Krejcie, R,V,. Morgan, D,W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological*